

ЛЬВІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

від 22.01.2020р.

Львів

№ 63/9-рк/к

Комунальне підприємство «Дрогобичводоканал»
Дрогобицької міської ради Львівської області
вул. Федьковича, 11, м. Дрогобич, 82103

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

(1) З метою виконання покладених на органи Антимонопольного комітету України завдань, Львівське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі - Відділення) здійснює постійний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції суб'єктами господарювання.

(2) У Відділенні знаходиться на розгляді заява [REDACTED] стосовно припинення КП «Дрогобичводоканал» надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення та водночас зобов'язання [REDACTED] виконати роботи щодо заміни водопровідного вводу з обладнанням водомірного вузла лічильником води класу «С».

(3) З метою з'ясування обставин, викладених у даній заяві, Відділення надало КП «Дрогобичводоканал» вимогу про подання інформації від 19.12.2019 № 63-02/4747в. За результатами опрацювання інформації та матеріалів, наданих КП «Дрогобичводоканал», встановлено наступне.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

(4) Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування системи питного водопостачання, спрямовані на гарантоване забезпечення населення якісною та безпечною для здоров'я людини питною водою.

(5) Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» визначає засади забезпечення комерційного, у тому числі розподільного обліку послуг постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання та забезпечення відповідною обліковою інформацією споживачів таких послуг.

Статтею 1 Закону визначено, що:

- комерційний облік комунальних послуг (далі - комерційний облік) - визначення за допомогою вузла комерційного обліку або за встановленими правилами у передбачених цим Законом випадках кількісних та якісних показників комунальної послуги, вимірювання яких забезпечується вузлом обліку, на підставі яких проводяться розрахунки за спожиті комунальні послуги;

- вузол комерційного обліку - вузол обліку, що забезпечує загальний облік споживання відповідної комунальної послуги в будівлі, її частині (під'їзді), обладнаній окремим інженерним вводом;

- вузол обліку - комплекс пристроїв (у тому числі засобів вимірювальної техніки, що відповідають вимогам технічних регламентів), допоміжного обладнання та матеріалів до них, призначений для вимірювання спожитої теплової енергії та води, а також технічної реєстрації результатів такого вимірювання, включаючи засоби дистанційної передачі результатів вимірювання (за наявності).

Відповідно до статті 3 Закону, оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку здійснюється відповідно до проектної документації з дотриманням будівельних норм і правил у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства. Таке оснащення та відповідна проектна документація не потребують видачі технічних умов та інших вимог до встановлення вузла комерційного обліку, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, операторами зовнішніх інженерних мереж, виконавцями комунальних послуг.

Забороняється приєднання житлових і нежитлових будівель до зовнішніх інженерних мереж без оснащення таких будівель вузлами комерційного обліку відповідних комунальних послуг відповідно до вимог цього Закону.

Такими вузлами обліку обладнуються усі вводи зовнішніх інженерних мереж у будівлі, крім випадків, передбачених цим Законом.

Місце встановлення вузла комерційного обліку визначається відповідно до будівельних норм і правил.

(6) Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» регулює відносини, що виникають в процесі провадження метрологічної діяльності.

Відповідно до статті 8 Закону, у сфері законодавчо регульованої метрології застосовуються засоби вимірювальної техніки, які відповідають вимогам щодо точності, регламентованим для таких засобів, у встановлених умовах їх експлуатації.

(7) Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджені наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008р. №190 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 7 жовтня 2008р. за №936/15627 (із внесеними змінами та доповненнями, далі – Правила №190) визначають порядок користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення населених пунктів України.

Пунктом 1.2 Правил № 190 визначено:

вузол обліку - комплект засобів вимірювальної техніки, занесених до Державного реєстру вимірювальної техніки, що призначені для вимірювання і реєстрації результатів вимірювання та обладнання для влаштування вузла відповідно до вимог нормативних документів.

Відповідно до п. 5.2. Правил № 190, вузли обліку повинні розташовуватись на мережі споживача, як правило, на межі балансової належності мереж виробника та споживача, або за згодою виробника в приміщеннях, розташованих безпосередньо за зовнішньою стіною будівлі в місці входу водопровідного вводу.

Згідно з п. 5.3. Правил № 190, обладнання вузла обліку здійснюється за рахунок споживачів.

Відповідно до пункту 5.4. Правил № 190, періодична повірка, обслуговування та ремонт засобів обліку проводяться відповідно до Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність», також інших нормативно-правових актів, які регулюють цю сферу діяльності.

3. ВИЗНАЧЕННЯ СТАНОВИЩА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ

(8) Відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України 05.03.02р. № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.02р. за №317/6605 (далі - Методики) Відділення провело дослідження становища комунального підприємства «Дрогобичводоканал» Дрогобицької міської ради Львівської області (далі – КП «Дрогобичводоканал», Підприємство) на ринку надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення у період з 01.01.2018 по 20.01.2020.

(9) Об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- КП «Дрогобичводоканал», яке надає послуги на ринку централізованого водопостачання та водовідведення на території міста Дрогобича в межах розташування водопровідно-каналізаційних мереж, що перебувають у його володінні та користуванні;
- ринок надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення.

(10) Споживачами послуг з централізованого водопостачання та водовідведення у м. Дрогобич є юридичні та фізичні особи, які використовують питну воду для забезпечення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.

(11) Товаром щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище є послуги з централізованого водопостачання та водовідведення.

Товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.

Товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери діяльності суб'єктів природних монополій належить, зокрема, централізоване водопостачання та водовідведення.

Згідно з статтею 7 Закону України «Про природні монополії» діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до Закону.

Відповідно до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 06.07.2017 № 893 «Про переоформлення ліцензії на централізоване водопостачання та водовідведення, виданої КП «Дрогобичводоканал» Дрогобицької міської ради», ліцензію АГ 50083 на право провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення, видану КП «Дрогобичводоканал» Дрогобицької міської ради, переоформлено на безстрокову.

(12) КП «Дрогобичводоканал» надає послуги з централізованого водопостачання та водовідведення у м. Дрогобичі, в межах розташування водопровідно-каналізаційних мереж, що перебувають у його володінні та користуванні.

Отже, територіальними межами ринку надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення є межі розташування водопровідно-каналізаційних мереж у м. Дрогобичі, які знаходяться у володінні та користуванні КП «Дрогобичводоканал».

(13) Часовими межами ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення визначено період з 01.01.2018 по 20.01.2020, протягом яких незмінними залишалися структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

(14) КП «Дрогобичводоканал» здійснює господарську діяльність надаючи вищевказані послуги споживачам, за що отримує відповідну плату, отже, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

(15) Бар'єрами вступу на досліджуваний ринок є адміністративні, економічні та організаційні обмеження, пов'язані із необхідністю отримання дозвільних документів, побудови (модернізації) відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.

(16) Оскільки централізоване водопостачання та водовідведення належить до сфери діяльності суб'єктів природних монополій, внаслідок технологічних особливостей виробництва та надання зазначених послуг, конкуренція на ринку відсутня: КП «Дрогобичводоканал» є єдиним суб'єктом господарювання, що надає послуги з централізованого водопостачання та водовідведення у м. Дрогобичі, в межах розташування водопровідно-каналізаційних мереж, які знаходяться у його володінні та користуванні. Відтак, у споживачів послуг з централізованого водопостачання та водовідведення м. Дрогобича альтернатива відсутня.

(17) Аналізуючи ринок надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення у часових межах з 01.01.2018 по 20.01.2020 у м. Дрогобичі встановлено, що у вищезазначених територіальних та товарних межах ринку КП «Дрогобичводоканал» працює одноосібно та безальтернативно, не зазнає конкуренції на цьому ринку.

(18) У період з 01.01.2018 по 20.01.2020 на ринку послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, на території м. Дрогобича, в межах розташування

водопровідно-каналізаційних мереж, що перебувають у власності та користуванні КП «Дрогобичводоканал» немає жодного конкурента.

(19) Враховуючи вищенаведене, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», комунальне підприємство «Дрогобичводоканал» містить ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення на території міста Дрогобича, із часткою 100%, в межах розташування водопровідно-каналізаційних мереж, що перебувають у його володінні та користуванні у період з 01.01.2018 по 20.01.2020.

4. ОБСТАВИНИ ПОРУШЕНИХ ПИТАНЬ

(20) Відділення під час розгляду вищезазначеної заяви встановило такі обставини.

Надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення КП «Дрогобичводоканал» здійснює на підставі укладеного [REDACTED] договору про надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, централізованого постачання холодної води та водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) від 25.07.2019 року.

Акт розмежування відповідальності за технічний стан та експлуатацію водопровідних та каналізаційних мереж при централізованому водопостачанні та водовідведенні (для окремо розташованих об'єктів) є додатком № 26 Договору.

Об'єкт [REDACTED] обладнаний водомірним вузлом, який встановлений в санвузлі за вказаною адресою.

Пунктом 7.2.2 Договору визначено, що споживач зобов'язаний від межі балансової належності утримувати в належному технічному і санітарному стані водопровідні мережі та обладнання (водопровідні вводи та засоби обліку), які йому належать та ним експлуатуються.

Відповідно до наданої інформації КП «Дрогобичводоканал» (лист від 03.01.2020 № 7979), 24 жовтня 2019р. диспетчерською службою підприємства було зафіксовано факт витіку води по вул. Козловського (про що свідчить наданий витяг з Журналу реєстрації аварій). У зв'язку з цим бригада аварійно-відновлювальних робіт дільниці водопроводу, відповідно до плану робіт, приступила до ліквідації витіку води на вул. Козловського, 1. За результатами проведених робіт було встановлено, що витік має місце з пошкодженого корозією вентиля на водопроводі, підключеного до вуличного водопроводу по вул. Козловського. Також, КП «Дрогобичводоканал» повідомило, що водопровідна мережа об'єкту [REDACTED] не перебуває на балансі і на обслуговуванні КП «Дрогобичводоканал».

[REDACTED] обладнаний водомірним вузлом, який встановлений в санвузлі будівлі за вказаною адресою.

Зважаючи на те, що водопровідний ввід об'єкта перебуває у аварійному стані, запірна арматура повністю пошкоджена корозією, витік води приводив до пошкодження асфальтного покриття вул. Козловського, підтоплення проїжджої частини та перешкоджав безпечному руху автомобілів, витік води призводив до її марних втрат, КП «Дрогобичводоканал» відключило аварійний ввід від комунальної мережі водопроводу (демонтовано вентиль), в результаті чого було відключено готель [REDACTED].

У зв'язку з цим, КП «Дрогобичводоканал» надіслало [REDACTED] листи від 28.10.2019 № 5828 та від 01.11.2019 № 3-26/9353, якими повідомлялось про вищенаведені причини та наслідки проведення аварійно-відбудовних робіт та водночас, КП «Дрогобичводоканал» надало [REDACTED] виконати зобов'язання, а саме:

«Зобов'язуємо Вас, як балансоутримувача водопровідних мереж виконати заміну водопровідного вводу до відпочинкового комплексу з готелем по вул. Б.Козловського та обладнати водомірний вузол з лічильником води класу С в камері у місці підключення до міської водопровідної мережі».

- (21) Вищенаведене свідчить, що КП «Дрогобичводоканал», використовуючи свою монопольну владу на ринку, висуває споживачу послуг з централізованого водопостачання та водовідведення [REDACTED] вимоги, не передбачені чинним законодавством України, зокрема, щодо обладнання водомірного вузла лічильником води класу точності «С».
- (22) Відділення зазначає, що відповідно до статті 41 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», облік у сфері питного водопостачання здійснюється підприємствами питного водопостачання і споживачами за допомогою технічних засобів, що відповідають вимогам технічних регламентів.
- (23) Статтею 8 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» визначено, що засоби вимірювальної техніки, які відповідають вимогам щодо точності, регламентованим для таких засобів, у встановлених умовах їх експлуатації.
Законодавчо регульовані засоби вимірювальної техніки дозволяється застосовувати, випускати з виробництва, ремонту та в продаж і видавати напрокат лише за умови їх відповідності цьому Закону та іншим нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів вимірювальної техніки.
- (24) Відповідно до Правил № 190, вузол обліку - комплект засобів вимірювальної техніки, занесених до Державного реєстру вимірювальної техніки, що призначені для вимірювання і реєстрації результатів вимірювання та обладнання для влаштування вузла відповідно до вимог нормативних документів.
Пунктом п. 5.1. Правил № 190, визначено, що облік відпущеної питної води та прийнятих стоків здійснюється виробником і споживачами засобами вимірювальної техніки, які занесені до Державного реєстру або пройшли державну метрологічну атестацію.
Відповідно до п. 5.6. Правил № 190, до початку розробки технічної документації вузла обліку споживач повинен отримати від виробника вихідні дані, а також рекомендації щодо типу засобів обліку.
Вибір засобів обліку здійснює споживач, виходячи з отриманих вихідних даних, одержаних від виробника.
Додатком до 1 Правил № 190, затверджено типову форму технічних умов на приєднання до систем централізованого водопостачання та водовідведення.
Пунктом п.8 технічних умов передбачено, обладнання водомірного вузла на водопровідному вводі водолічильником, а саме: місце установки, тип водолічильника, діаметр.
- (25) Отже, враховуючи наведене, чинними законодавчими актами у сфері водопостачання та водовідведення жодних обов'язкових вимог щодо встановлення лічильника води певного метрологічного класу (зокрема, класу точності «С») не передбачено.
- (26) Додатково зазначається, що визначення клас точності – це узагальнена характеристика засобу вимірювальної техніки, що визначається границями його

допустимих основних і додаткових похибок, а також іншими характеристиками, що впливають на його точність, значення яких регламентуються стандартами на окремі види засобів вимірювань. Цей параметр присутній в технічних характеристиках багатьох приладів, які мають еталонні вихідні параметри, будь то електронні або механічні вимірювальні пристрої. Чим вище це значення у приладу, тим більше коштує такий пристрій, це пов'язано зі складністю виробництва таких виробів.

Стосовно вимог щодо встановлення на вузлах обліку засобів обліку метрологічного класу «С», слід зазначити, що їх вартість значно перевищує вартість водомірів інших метрологічних класів «А» чи «В», які занесені до Державного реєстру та використовуються в Україні.

(27) Отже, логічним є висновок, що споживач має право самостійно робити вибір засобу обліку із врахуванням: вихідних даних, отриманих від виробника, рекомендацій щодо типу засобу обліку, переліку засобу обліку, які занесені до Державного реєстру або пройшли державну метрологічну атестацію. При цьому, законодавством жодних рекомендацій не передбачено.

(28) Відповідно, встановлена КП «Догобичводоканал» для [REDACTED] вимога у вищевказаних листах містить зобов'язання обов'язкового характеру, оскільки споживач для відновлення водопостачання повинен обладнати водомірний вузол з лічильником води класу «С» в камері у місці підключення до міської водопровідної мережі, що в свою чергу, призводить (може призвести) до ущемлення інтересів споживачів – понесення додаткових витрат.

(29) Крім того, вимоги Підприємства щодо встановлення лічильника води у метрологічному класі точності «С» можуть ущемлювати інтереси суб'єктів господарювання - виробників та/або продавців лічильників води інших метрологічних класів, зокрема, «А» чи «В», які занесені до Державного реєстру та використовуються в Україні, оскільки останні можуть втратити потенційних покупців своєї продукції.

Завдяки ринковій владі Підприємство має можливість нав'язувати споживачам не вигідні умови реалізації товару, обмежувати права та комерційні інтереси суб'єктів господарювання, що в подальшому може впливати на формування цін на інші товари.

(30) Відділення наголошує, що жодним нормативно-правовим актом не визначено права суб'єкта, що має ознаки монопольного утворення, визначати певну марку та виробника засобу обліку, який має бути встановлений замовником на вузлі обліку.

5. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ, ЩО МОЖУТЬ МІСТИТИ ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

(31) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента та не зазнає значної конкуренції на ринку внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

(32) Згідно із статтею 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що

привели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(33) Відповідно до пункту 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

(34) Таким чином, дії КП «Дрогобичводоканал», які полягають у встановленні вимог, не передбачених жодними чинними нормативно-правовими актами України, зокрема, щодо обладнання водомірного вузла лічильником води класу «С», містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме, зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, у вигляді дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

У зв'язку з вищенаведеним, керуючись пунктом 10 статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктом 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 та № 291/5482 (зі змінами), з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, адміністративна колегія Львівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає комунальному підприємству «Дрогобичводоканал» Дрогобицької міської ради Львівської області для розгляду такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунути причини виникнення цього порушення та умов, що їм сприяють шляхом встановлення суб'єктам господарювання вимог, які відповідають чинному законодавству України та не будуть встановлювати додаткових умов, які в свою чергу, не будуть призводити до понесення споживачами додаткових витрат.

Рекомендації Адміністративної колегії Львівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду особами, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій просимо повідомити Львівське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у *30-ти денний строк з дня їх отримання* (79008, вул. Коперника, 4, м. Львів).

Голова

Р. Лещинин